

tigere og mere effektiv klagesagsbehandling, samtidig med, at hensynet til den ensartede behandling af sagerne tilgodeses ved muligheden for, at den overordnede anklagemyndighed af egen drift eller efter klage kan tage afgørelser op til fornyet behandling.

Endelig vil en generel gennemgang og forenkling af retsplejelovens bestemmelser på dette felt, herunder bestemmelserne om påtalen og om lægdommernes medvirken, bidrage til at lette arbejdet for de myndigheder og private, der er beskæftiget med disse regelsæt.

Justitsministeriet kan på denne baggrund tiltræde de forslag om ændring af anklagemyndighedens struktur m.v., som Retsplejerådet er fremkommet med i betænkningen, og hvis hovedpunkter gennemgås nedenfor.

2. Anklagemyndighedens organisation

2.1. Gældende ret

Retsplejeloven indeholder i kapitel 10 regler om anklagemyndighedens organisation. I kapitel 64 er der givet nærmere regler om anklagemyndighedens funktioner.

De offentlige anklagere er efter retsplejelovens § 99 rigsadvokaten, statsadvokaterne, politimestrene (i København politidirektøren) samt de personer, der er beskikket til bistand for disse.

Rigsadvokaten virker som offentlig anklager ved Højesteret og Den særlige Klageret.

Statsadvokaterne virker som offentlige anklagere ved landsretterne og efter retsplejelovens nærmere bestemmelser ved Sø- og Handelsretten og byretterne.

Statsadvokatopgaverne er fordelt på 6 regionale statsadvokater foruden statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet og statsadvokaterne ved Højesteret. Heraf virker 3 statsadvokater i Østre landsretskreds, nemlig statsadvokaten for København, statsadvokaten for Sjælland og statsadvokaten for Fyn m.v., der alle har embedskontor i København. Yderligere 3 statsadvokater virker i Vestre landsretskreds, nemlig statsadvokaten i Aalborg, statsadvokaten i Viborg og statsadvokaten i Sønderborg.

De gældende regler om fordelingen af sagerne mellem statsadvokaterne i hver landsretskreds og om stedet for deres embedskontor er fastsat administrativt af justitsministeren i medfør af retsplejelovens § 102, stk. 3.

Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet blev oprettet i 1973 med embedskontor i København. Under denne statsadvokatur sorterer sager om særlig økonomisk kriminalitet for hele landet.

Politimestrene – i København politidirektøren – virker som offentlige anklagere ved byretterne enten som følge af en selvstændig kompetence (politisager) eller efter bemyndigelse fra statsadvokaterne (statsadvokatsager).

Rigspolitichefen og de hos denne ansatte vicerigspolitichefer og politimestre varetager opgaver vedrørende bl.a. politiets personale og administration, budgetter, edb-registre, informationstjeneste, politiskolen og efterretningsvirksomhed.

Anklagemyndigheden er hierakisk opbygget. Det følger heraf, at en overordnet anklagemyndighed har adgang til at instruere de underordnede myndigheder, og at afgørelser truffet af en underordnet myndighed kan påklages ved sædvanlig administrativ rekurs til den overordnede anklagemyndighed.

Den overordnede anklagemyndighed kan således pålægge en underordnet myndighed at begrænse eller fratage tiltale, og den underordnede myndigheds beslutning om at opgive eller fratage tiltale kan omgøres på den overordnede myndigheds eget initiativ eller efter klage. Dette gælder ikke mindst politimesterens afgørelse om at undlade påtale, men også afgørelser vedrørende eksempelvis politiets dispositioner i forbindelse med en straffesag.

Rigsadvokatens rolle som overordnet anklager og forpligtelse til at føre tilsyn følger direkte af retsplejelovens § 100, stk. 2, og § 714, stk. 2. Rigsadvokaten udsteder i en række tilfælde retningslinjer og formidler informationer til den underordnede anklagemyndighed, jf. § 714, stk. 2, smh. med § 712.

Statsadvokaterne har på samme måde som rigsadvokaten forpligtelse til at føre tilsyn og kontrol med politimestrenes virke som offentlige anklagere, jf. § 716, stk. 1, 2. pkt. I sager, der er undergivet statsadvokatens påtalekompetence, er politimestrene forpligtet til efter efterforskningens afslutning at forelægge sagen for statsadvokaten med indstilling om, hvorvidt påtale skal opgives eller tiltale rejses, medmindre sagen kan fremmes efter retsplejelovens § 925 om tilståelsessag uden udfærdigelse af anklageskrift. I øvrigt er det i en række tilfælde foreskrevet, at politimestrene skal forelægge en sag, der er undergivet hans påtalekompetence, for statsadvokaten, forinden tiltale rejses eller forinden det afgøres, om anke af en byretsdom skal undlades (acquiescens), jf. bl.a. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. juni 1984 om forelæggelse for statsadvokaterne. Anklagemyndigheden er underordnet justitsministeren og står med hensyn til anklagehvervets udførelse under justitsministerens tilsyn, jf. § 106.

2.2. Retsplejerådets overvejelser